

بررسی جرم شناختی علل گرایش جوانان به مواد مخدر صنعتی و راهکارهای پیشگیری از آن

جبار ابدالی

کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد خرم‌آباد

چکیده

اعتیاد به مواد مخدر جدید صنعتی یکی از انحرافات و معضلات اجتماعی است که در چند دهه اخیر گریبان بیشتر جوامع بشری چه پیشرفته و غیرپیشرفته را گرفته و مشکلات زیادی را برای خانواده‌ها و جامعه به وجود آورده است و در این میان افرادی که در آن محیط زندگی می‌کنند خود در ایجاد این حالت نقش بسزایی دارند. ابعاد فاجعه آفرین این پدیده شوم و ویرانگر نیروی عظیمی از آحاد مردمی به‌ویژه جوانان و نوجوانان ما را از مدار سازندگی و اشتغال مفید خارج ساخته و با بر جای گذاردن صدها هزار معتاد، نیروی مهمی از سرمایه‌های بالفعل و بالقوه این مملکت را به نسبتی و تباهی و بیکاری کشانده است. سیاست جنایی در مفهوم کلی و موسع آن به‌تمامی پاسخ‌های اجتماع به پدیده‌ی مجرمانه تعبیر می‌گردد، این سیاست در پاسخ به جرائم مربوط به مواد روان‌گردان و اعتیاد به آن، متوسل به اقدامات سرکوبگرانه و همچنین پیشگیرانه می‌شود. اگرچه پاسخ‌های سرکوبگر، استفاده از همان مجازات و تدابیر کیفری است ولی پاسخ‌های پیشگیرانه اقداماتی از قبیل آموزش، فرهنگ‌سازی، درمان و کاهش آسیب را دربر می‌گیرد. کشور ما، در زمینه‌ی مواد مخدر و جرائم مربوط به آن سال‌هاست که اقدام به قانون‌گذاری کرده، که اولین قانون به سال ۱۳۸۹ برمی‌گردد و آخرین قانون جاری، (قانون اصلاح قانون مبارزه با مواد مخدر ۱۳۷۶) مصوب ۱۳۸۹ است. قانون جاری نسبت به قوانین گذشته تحولاتی در بر دارد. در این قانون، مواد روان‌گردان که تنها در قانون مبارزه با مواد روان‌گردان (پسیکوتروپ) مصوب ۱۳۵۴ موادی را به خود اختصاص داده بود، به‌صراحت و با اصطلاح «روان‌گردان‌های صنعتی غیر دارویی» مورد توجه ویژه قرار می‌گیرد. همچنین از اعتیاد و به‌ویژه به مواد روان‌گردان، که اولین بار مورد توجه قانون‌گذار قرار گرفته است، با یک تحول عمده نسبت به قوانین گذشته جرم‌زدایی شده و با در نظر گرفتن ۹۱ روز تا ۶ ماه مجازات حبس درمان را برای معتادان اجباری کرده است. نکته مورد توجه در این زمینه، توجه ویژه به اقدامات حمایتی، درمانی، بازپروری و مشارکت همگانی از طریق آموزش برای مبارزه با اعتیاد است. بنابراین قانون‌گذار با این اقدام هم از اعتیاد جرم‌انگاری نموده و درمان و حمایت را مورد توجه قرار داده و هم با یک الزام قانونی معتادان را اجبار به درمان کرده است. در نتیجه، می‌توان توسل به این اقدامات را آغاز راهی طولانی ولی با موفقیت برای کنترل و کاهش اعتیاد دانست.

واژه‌های کلیدی: آسیب اجتماعی، مواد مخدر، جوانان، راه‌های پیشگیری

مطالعات علوم سیاسی، حقوق و فقه

دوره ۷، شماره ۱، بهار ۱۴۰۰، صفحات ۶۰۴-۵۹۴